

Jørn Lier Horst

Droog land

Vertaald uit het Noors door Bianca Cornelissen



A.W. Bruna Uitgevers

1

De waterstand was ruim een meter gedaald sinds de vorige keer. Er was een oude roeiboot tevoorschijn gekomen. Hij lag op zijn kant met gaten in de romp, half weggezakt in de modder en de achterzijde in het troebele water.

Evert Harting ging op de rand van de kofferbak zitten en trok zijn laarzen aan. Er stond geen zuchtje wind. Hij trok de klep van zijn pet recht en keek uit over het Farrismeer. Er was bijna geen rimpeltje te zien in het wateroppervlak. De zon weerkaatste zo fel dat hij zijn ogen moest afwenden.

Langs de oever had het water een brede, kleurloze rand gevormd. Een onaangetast gebied.

Hij maakte de gordel van zijn uitrusting vast, tilde de metaaldetector uit de auto en zwaaide hem langs het achterwiel om hem te testen. Zodra de zoeker in de buurt kwam van de velg klonk er een hoge toon. De signalen op het scherm werkten naar behoren.

Een vogel met een lange snavel vloog op toen hij naar het zoekgebied liep. De opgedroogde kleibodem was gebarsten, het hele gebied was bedekt met een netwerk van scheurtjes die kriskras door elkaar liepen. Hier en daar stak een steen uit en op andere plekken lagen wat bosjes opgedroogd riet.

De dunne aardkorst verpulverde onder zijn voeten.

Hij vond de grote steen waar hij de vorige keer gestopt was en ging systematisch aan het werk. Zijn voetsporen van laatst waren nog zichtbaar en hij liep parallel door tot hij helemaal bij de rand van de rots kwam. Daar keerde hij om. Vanuit het zuiden klonk in de verte het geruis van het verkeer op de

brug waar de snelweg overheen liep.

De zoeker gaf een signaal. Uit de hoge frequentie maakte hij op dat er niet ver onder de oppervlakte wat licht metaal lag. Hij had al een vermoeden wat het was. Met zijn voet schraapte hij wat aarde weg en ontblootte een leeg bierblikje. Hij kreeg een kriebel in zijn keel van al het stof dat hij deed opstuiven. Hij liep een stukje verder, paste de instellingen aan en ging toen weer door.

Wat hij hoopte te vinden, was een overblijfsel van de oude Fresje-burcht die ergens in de zeventiende eeuw langs de oever moest hebben gestaan en door een overstroming was meege-sleurd. De burcht had naar het scheen een jonkvrouwenkamer gehad en ijzeren torenspitsen, maar hij was al blij als hij een oude handgesmede spijker vond.

Hij nam een paar slokken uit de fles aan zijn riem en ging verder.

Verspreid over de opgedroogde modder lagen wat stukken hout, bedekt met groene algen en half weggerot.

Hij bewoog de zoeker eroverheen, maar die gaf geen signaal.

Langs de rand van de rots die het zoekgebied markeerde, lag wat weggezakt drijfhout. Hij manoeuvreerde de zoeker tussen een grijze boomstam en een boomwortel. De detector sloeg onmiddellijk uit met een signaal dat snel in intensiteit toenam en daarna abrupt wegviel. Het scherm gaf aan dat er koper of een ander soort laaggeleidend metaal moest liggen.

Hij legde de detector aan de kant en boog de wortel opzij. Een lokaas zat verstrikt in een kluwen van wortels.

Het was elke keer even spannend als de detector een duidelijk signaal gaf, maar vaak vond hij alleen rotzooi. Eén keer had hij een Deense zilveren munt uit 1642 gevonden, een tweeskillingstuk uit de tijd van Christian IV. Hij had in een greppel langs de rand van een akker in Stokke gelegen. Een andere keer had hij een zilveren vingerhoed gevonden die dateerde uit het eind van de negentiende eeuw.

Hij liet het lokaas zitten en keerde op zijn schreden terug

terwijl hij de zoeker langs de rand van het gebied bewoog dat hij al doorzocht had. De zon brandde in zijn nek en zijn overhemd was plakkerig van het zweet.

Bij elke ronde kwam hij dichterbij het water. Volgens zijn berekening had hij nog drie keer te gaan toen de zoeker opnieuw begon te piepen. De indicator gaf 'goud' aan.

Evert Harting voelde zijn hartslag versnellen. Hij bewoog de zoeker in cirkels rond om de vondst te lokaliseren, het geluidsignaal werd harder en zachter. Op het display was te zien dat het redelijk diep lag, op zo'n twintig tot dertig centimeter.

De sterkste uitslag kreeg hij boven een smalle barst in de droge aarde. Hij markeerde de plek met de rand van de zoeker en legde de detector neer. Hij schoof zijn pet naar achteren en veegde met de mouw van zijn overhemd het zweet van zijn voorhoofd.

Aan zijn riem hing een schepje. Hij maakte het los, ging op zijn knieën zitten en schepte een paar keer alvorens hij de droge aarde tussen zijn vingers zeefde. Er zaten steentjes en plantenresten tussen.

Hij wist dat hij dieper moest en werkte zich zorgvuldig een weg omlaag. Na een tijdje werd de aarde klonterig en vochtig. Hij legde het schepje weg en pakte zijn pinpointer. Hij begon te piepen en trillen in zijn hand toen hij hem bij de bodem van het gat hield. De vondst leek zich aan de rand van het gat dat hij gegraven had te bevinden.

Zweet prikte in zijn ogen. Hij knipperde het weg en pakte een vuistvol aarde die hij in zijn hand verkruiemde. Er zat niets in. Hij probeerde het nog eens en merkte dat zijn vingers ergens aan bleven haken. Toen hij zijn hand optilde, trok hij iets mee wat op een soort draad leek. Een gouden ketting.

Hij woog hem op zijn hand, liet hem in zijn andere hand vallen en toen weer terug om de aarde eraf te krijgen.

Het was een dunne halsketting van een centimeter of veertig lang. Aan het midden van de ketting was een hanger bevestigd. De letter A. Het schakeltje naast het slotje was beschadigd, alsof de ketting afgesleten was.

Een zacht briesje deed wat stof opwaaien. Evert Harting vouwde zijn hand om de gouden ketting en stond op. Iemand in een kajak stak het meer over, de zon reflecteerde in wat auto's die zich aan de andere kant van het meer voortbewogen en hij meende wat mensen te zien onderaan de steile rotswand langs het water.

Lange tijd bleef hij simpelweg naar hen staren. Daarna slikte hij en keek weer omlaag naar zijn hand, deed hem voorzichtig open.

Een dergelijke ketting kende hij alleen van foto's in de krant, van een aantal jaren geleden.

Boven in de A was een klein gaatje geboord waaraan de ketting was vastgemaakt. Evenals rechts onderaan, zodat de letter een beetje schuin hing aan de hals van de persoon die hem droeg.

Hij wreef de letter schoon met zijn duim en peuterde met zijn nagel wat aangekoekte aarde weg. Hij stopte hem in zijn borstzak en veegde met zijn voet de opgegraven aarde terug in het gat.

2

William Wisting volgde de routebeschrijving die hij aan de telefoon had gekregen en vond de juiste afslag. De weg was omzoomd door dicht op elkaar staande loofbomen. Het zonlicht scheen tussen de takken door en vormde gestreepte schaduw op de kronkelige grindweg voor hem.

Na een klein stukje rijden zag hij de anderen al. De auto's stonden opgesteld in een brede bocht bij een opening naar het Farrismeer.

Het stof waaide rond zijn auto op toen hij afremde. Nils Hammer stond met twee agenten in uniform langs de kant van de weg.

Wisting opende het portier en stapte uit. Achter hem klonk het tikken van de warme motor.

Hammer nam een slok uit een fles water.

'Ik dacht dat je het wel met eigen ogen zou willen zien voordat we aan de slag gaan,' zei hij.

De agenten in uniform trokken zich een stukje terug.

Wisting liep naar de lage houten reling en keek over de rand. Vijf meter lager stond een derde agent in uniform. Alles wat verborgen had gelegen onder het water was bloot komen te liggen. Hij zag een oude koelkast, een fornuis, een grasmaaier, een paar rollen roestig prikkeldraad, oude dakplaten, wat onbestemd metaal en een motorfiets.

'Jij hebt het opsporingsbericht uitgevaardigd,' zei Hammer. 'LU 4813. Yamaha DT, honderd cc.'

Rond de schroothoop waren voetsporen in de modder te zien. Iemand was naar de motor gelopen om de kenteken-

plaat schoon te vegen, verder leek alles onaangeroerd.

Wisting draaide zich om en keek naar de weg waar hij vandaan was gekomen. De motor lag een meter of zes van de kant. Hij moest zo hard gegaan zijn dat de bestuurder de bocht niet had gered.

‘De eigenaar van het gebied heeft zeven jaar geleden die houten reling geïnstalleerd om te voorkomen dat mensen hier hun afval dumpen,’ legde Hammer uit. ‘Hij heeft de melding gedaan.’

De zon weerkaatste in de verchromde uitlaatpijp.

‘Deze plek wordt de “Roepplaats” genoemd,’ vervolgde Hammer. ‘Mensen die hier in de buurt woonden, riepen vanaf hier naar de veerboot als ze mee wilden naar Siljan of het dorp.’

Hij wees naar de overblijfselen van een aantal aanlegbouten in de rotswand.

‘Hoe kom ik naar beneden?’ wilde Wisting weten.

Een van de politieagenten legde uit hoe ze zelf waren gelopen, via een opgedroogd beekje rechts van het plateau.

Wisting duwde een tak opzij en begon aan de ruige afdaling, gevolgd door Hammer.

De berghelling was steil. De eerste paar meter hield Wisting zich vast aan een buigzame tak, maar daarna moest hij houvast zien te vinden onder zijn voeten.

De politieagent die al naar beneden was geklauterd, hielp hen aan het einde. Het was een van de jonge tijdelijke zomerkrachten.

‘Er ligt hier ook een kluis,’ zei hij, en hij wees hem aan.

Wisting hield zijn hand boven zijn ogen ter bescherming tegen de felle zon. Half weggezakt in de bodem lag een grijze stalen kluis, deels verscholen onder wat takken die verstrikt waren geraakt in de rollen prikkeldraad. Ernaast stak een gedeukte bumper uit plus nog wat andere kapotte auto-onderdelen, en iets wat een straalkachel moest zijn.

‘Goed gezien,’ zei Wisting. Hij zag dat de jongen het complimentje waardeerde.

‘Waarschijnlijk is hij gestolen en hier gedumpt nadat ze hem hebben leeggehaald,’ merkte hij op.

Wisting gaf hem gelijk.

‘Dat gaan we eens bekijken.’

Ze baanden zich een weg naar de motor. De grijze bodem was keihard door de zon en knarste onder hun voeten. Op één plek zakte Wisting door de broze aardlaag. Zijn halve kuit zonk weg en hij moest zich vastgrijpen aan een wasmachine. Toen hij zijn voet uit het gat trok, sijpelde er water in, maar hij werd niet nat.

De motor lag op zijn kant met het voorwiel begraven in de aarde. Ook de bestuurder lag er nog; een zwarte leren jas hing half over het stuur en de tank uitgespreid met een blauwe half-vergane spijkerbroek ernaast. Uit een laars staken wat grijze botten.

Wisting liep eromheen en ging voor de motor staan. De helm lag een halve meter bij hem vandaan met het vizier neer-geslagen, maar door de halsopening zag hij de bleke nekwer-vels.

‘Het is bijna op de dag af acht jaar geleden dat hij verdween,’ zei Hammer.

Wisting knikte en dacht aan zijn naam. *Morten Wendel*.

Zestien jaar oud. Zijn leven verwoest door één fatale zomer.

‘Wat denk je?’ vroeg Hammer. ‘Een ongeluk, of heeft hij het zelf gedaan?’

‘Ik weet het niet,’ antwoordde Wisting. ‘Alles aan die zaak wijst op het laatste.’

Hij ging wat dichterbij de motor staan en ging op zijn hurken zitten, tilde de linkermouw van het stijve leren jack op. Aan het handvat van het stuur zaten wat botresten verwickeld in iets wat eruitzag als de overblijfselen van een zwarte rubberen handschoen.

Hammer zuchtte en vloekte luid.

‘Wat is er?’ vroeg de jonge agent die naast hem stond.

‘Tape,’ antwoordde Hammer.

De invalkracht begreep nog steeds niet wat hij bedoelde.

‘Hij heeft zijn hand vastgetapet aan het stuur, zodat hij zich niet kon bedenken,’ legde Hammer uit. ‘Toen hij gas gaf, was er geen weg terug en is hij met motor en al naar de bodem gezonken.’

De jonge agent leek onpasselijk te worden van de gedachte.

‘Ik heb de forensische recherche opgeroepen,’ zei Hammer. ‘Ze zijn onderweg.’

Wisting kwam overeind en draaide zich half om, keek uit over het water. Vanuit het zuiden kwam iemand aanvaren in een kajak. Met precieze, ritmische bewegingen van zijn peddel, stuwde hij de kajak voort.

Het was 13.48 uur. Maandag 13 juli. De zomer was nog niet eens op de helft.

3

Zodra Evert Harting de kofferbak opendeed om de detector te pakken, viel zijn blik op de twee lege jerrycans. Hij had ze eigenlijk zullen vullen terwijl hij weg was, maar hij had er niet meer aan gedacht.

Hij liet de jerrycans staan. Ze hadden nog water en zouden het wel uithouden tot morgen. Het was de eerste keer dat de bron leeg was geraakt. De leidingen maakten slechts een hol geluid. Eerst had hij gedacht dat de elektrische pomp het had begeven, maar toen hij zich realiseerde dat alleen de bron was opgedroogd, was hij blij geweest.

Ella zat in de schaduw op de overkapte veranda met een van haar kruiswoordpuzzels.

‘Ik ben het water vergeten,’ zei hij voordat ze iets kon vragen. ‘Ik doe het de volgende keer als ik wegga.’

‘Was je van plan om nog een keer weg te gaan?’ vroeg ze.

Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik doe het morgen wel.’

Ze glimlachte naar hem. ‘Prima. Heb je iets gevonden?’

Evert Harting schudde zijn hoofd. Hij had het sieraad in het handschoenenvakje van de auto gelegd.

‘Alleen troep,’ antwoordde hij.

Hij legde de metaaldetector op de vaste plek onder de bank en sloot de laadkabel aan.

‘De karbonades moeten vandaag op de barbecue,’ zei Ella. ‘Ze liggen al sinds donderdag in de koelkast.’

‘Heb je honger?’

‘Nee, nog niet.’

‘Ik kan ze straks wel bakken.’

Hij keek op zijn horloge en daarna naar de thermometer die in de schaduw van de verandapilaar hing. Halfdrie, zevenentwintig graden.

‘Er staat koude limonade in de koelkast,’ zei Ella.

Evert Harting knikte. Hij liep naar binnen en schonk een glas in, aan de buitenkant parelden druppeltjes condens. Toen hij ermee naar buiten liep, zag hij dat Ella’s glas leeg was.

‘Binnenshuis, zes letters,’ zei Ella, terwijl ze met haar balpen aan de onderkant van haar kin krabde. ‘Begint met *i-n-t*.’

Evert Harting nam een slok en keek uit over de baai waar de reeën ’s avonds kwamen drinken.

Ze waren achtendertig jaar getrouwd. Alle dagen waren hetzelfde, ook hier in het zomerhuisje. Ze hadden bijna alles wel een keer besproken. Af en toe dacht hij dat de kruiswoordpuzzel een poging was een gesprek op gang te brengen. Ella wist het antwoord soms waarschijnlijk best, maar dan vroeg ze het omdat de oplossing een thema was waar ze het over wilde hebben.

‘Interieur,’ stelde hij voor, zonder de letters te tellen.

‘Dat is niet “binnenshuis”, verbeterde Ella hem. ‘Ik dacht eerst “internet”, maar dat past niet.’

Ze kenden elkaar van hun werk. Hij was beleidsmedewerker geweest en zij had bij de financiële administratie gewerkt. Het was wonderlijk dat ze al haar tijd besteedde aan kruiswoordpuzzels nu ze met pensioen was, terwijl ze haar hele leven met cijfers had gewerkt. Of misschien juist daarom.

‘Heb je Kjell-Tore nog gesproken over de wc?’ vroeg hij.

‘Ja, hij kijkt ernaar als hij langskomt,’ antwoordde Ella.

Ze hadden het vakantiehuisje bij het Farrismeer overgenomen naar aanleiding van de erfenis van haar ouders, maar haar broer regelde nog steeds het onderhoud.

‘Met de buiten-wc lukt het ook prima,’ zei Ella. ‘Vroeger hadden we niets anders.’

Evert Harting nam een slok uit zijn glas. Kjell-Tore was degene die het verbrandingstoilet geïnstalleerd had. Het was maar

een paar jaar oud, maar nu ging de brander niet meer aan.

‘Hij was in Flensburg, op weg terug,’ vervolgde Ella. ‘Ik heb gevraagd of hij Jägermeister voor je wilde meenemen en die worst die je zo lekker vindt. Hij heeft een koelkastje in zijn auto.’

‘Oké.’

Kjell-Tore kwam meestal ergens half juli. Ze brachten een paar dagen samen door voordat Ella en Evert de camper leenden en nog wat dagen naar het noorden trokken, terwijl Kjell-Tore alleen in het huisje achterbleef.

Een vogel kwam met gespreide vleugels uit noordelijke richting aanzeilen over de boomtoppen en scheerde over het water. Hij klapperde een paar keer met zijn vleugels en verdween toen achter de bomen aan de overkant van de inham.

‘Intern,’ zei Evert Harting, waarna hij de rest van zijn limonade achteroversloeg.

Ella leek niet te begrijpen wat hij bedoelde.

‘Binnenshuis,’ legde hij uit. ‘Iets intern houden.’

Ze keek naar haar kruiswoordpuzzel en bewoog de pen als test over de vakjes.

‘Het past wel,’ zei ze.

In dit soort dingen was hij goed. Het talent om zich niet blind te staren op één gedachtegang was hem vaak van nut geweest bij de overheid. Zijn neiging om altijd op zoek te gaan naar nieuwe oplossingen en antwoorden. Misschien dat zijn gedachten daarom ook zo waren afgedwaald over die gouden ketting.

‘Ik ga even naar binnen,’ zei hij.

‘In deze hitte?’

Zonder antwoord te geven liep Evert Harting naar de keukentafel, waar zijn laptop stond. Ella kwam achter hem aan, schonk haar glas bij met limonade uit de koelkast en zette een raam open om wat tocht binnen te laten.

Hij wachtte tot hij alleen was en typte toen twee zoekwoorden in. *Annika* en *vermist*.

De eerste treffers waren afkomstig van Noorse kranten. Hij scrollde omlaag en koos in plaats daarvan een artikel uit het Zweedse *Aftonbladet*. De opsporingsfoto van de veertienjarige Annika Bengt vulde het bovenste gedeelte van zijn scherm. Zijn vermoeden werd bevestigd. Ze droeg eenzelfde soort ketting als de ketting die hij had gevonden. De A van Annika rustte tegen haar gebruinde huid vlak onder het kuiltje in haar hals.

Het artikel was van bijna vier jaar geleden. Op de dag van publicatie was Annika vijf dagen vermist geweest, stond er. De zoekactie was beëindigd en de politie had geen enkel spoor.

De Zweedse hoofdresearcher was afgebeeld op de camping van Bovikstrand, vlak buiten Göteborg, waar Annika met haar ouders had verbleven op het moment van haar verdwijning. Haar foto was een van de laatste foto's die van haar was gemaakt en was gebruikt in bijna elk artikel dat over de zaak was verschenen in zowel Zweedse, Noorse als Deense media. Ze leek een beetje op de Annika uit de Pippi Langkous-films. Met een dikke donkere pony en donkere ogen die ze samenknep als ze glimlachte.

Er bestonden ook andere foto's van haar, die vrienden hadden gepost en die verder waren verspreid. Een aantal ervan was genomen op haar school in Vetlanda, maar de meeste waren van de laatste zomer bij Bovikstrand. Op een ervan lag ze begraven in het zand met alleen haar hoofd dat uitstak. Het was een van de weinige foto's waar de halsketting niet te zien was.

Hij klikte de foto's weg en vond een recenter artikel van afgelopen zomer. De verdwijningszaak vormde nog steeds een mysterie. Elk spoor liep dood vanaf het moment dat ze vlak voor middernacht was weggelopen bij haar vrienden op het strand. Door een misverstand was pas de volgende ochtend opgemerkt dat ze verdwenen was. Ze zou met twee vriendinnen in een caravan overnachten, maar ging eerst nog even langs de caravan van haar ouders. De vriendinnen dachten dat

ze zich had bedacht terwijl de ouders dachten dat ze aan de andere kant van de camping veilig lag te slapen. In het artikel, dat drie jaar later was verschenen, werd er niet aan getwijfeld dat de zaak draaide om een misdrijf.

Buiten op de veranda zette Ella de radio aan, een zender met muziek en de verkeersinformatie.

Evert Harting keerde terug naar de zoekpagina en combineerde de woorden *Annika Bengt* met *halsketting*. Het enige wat hij kreeg, waren artikelen waarin de ketting met de letter eraan in een beschrijving van haar voorkwam, niets over de herkomst van de ketting of waar hij gekocht was.

Een lettersieraad noemde je dat en er bestonden verschillende soorten. Het type dat hij gevonden had, werd een 'gouden ketting met asymmetrische initiaal' genoemd. Hij vond een Noorse webwinkel die exact dezelfde ketting verkocht. Hij werd geadverteerd als persoonlijk sieraad in asymmetrische stijl en kostte een stuk minder dan hij had verwacht: net geen drieduizend kronen voor de ketting en de hanger samen. *Duizenden tevreden klanten*, schreef de webshop ter aanprijzing.

Hij probeerde in te schatten hoeveel van die sieraden er in omloop konden zijn. De helft van de Noorse bevolking bestond uit vrouwen, maar Ella kon hij zich niet voorstellen met een dergelijk sieraad, daar was ze te oud voor. Hij rondde het getal naar beneden af op twee miljoen, de oudste en jongste vrouwen niet meetellend. Het Noorse alfabet kende negenentwintig letters, maar niet alle letters werden evenveel gebruikt. Als hij twee miljoen deelde door twintig kwam hij uit op honderdduizend potentiële kopers. Hij kon zich niet voorstellen dat meer dan een op de honderd van hen zo'n zelfde sieraad had gekocht; het was een beetje als over straat lopen. Waarschijnlijk moest je een stuk of honderd vrouwen passeren voordat je iemand tegenkwam die hetzelfde kledingstuk droeg als een van de voorgaande.

Een op de honderd.

Duizend verkochte lettersieraden in Noorwegen, in Zweden misschien dubbel zoveel.

Hoeveel personen konden hun ketting zijn kwijtgeraakt?

Die kans begon klein te worden.

Met een trage beweging klapte hij zijn laptop dicht, het was maar een gedachte-experiment dat nergens toe leidde. Het was hoe dan ook niet gezegd dat hij hier iets mee moest.

Ineens stond Ella in de keuken. De tijd was omgevlogen. Terwijl hij op zijn laptop bezig was, was er bijna twee uur verstreken.

‘We hebben nog wel aardappelsalade, toch?’ zei ze, en ze trok de koelkast open.

Hij stond op. ‘Ik zal de barbecue aansteken.’ Maar hij bleef in gedachten staan.

Wat hij eigenlijk moest doen, was die ketting teruggooien op de plek waar hij vandaan kwam, maar dan bij dieper water.